

Plýtvání potravinami pohledem české veřejnosti

Mgr. Radka Hanzlová

Potravinový odpad: monitoring, prevence a příklady dobré praxe
24. října 2022, Praha

Struktura přednášky

- Úvod do tématu
- Měření potravinového odpadu
- Technické parametry výzkumu „Potraviny 2022“
- Výsledky výzkumu:
 - *Měření potravinového odpadu pomocí dotazníku*
 - *Množství vyhozených potravin v domácnostech*
 - *Nejčastěji vyhazované potraviny*
 - *Příčiny plýtvání potravinami*
- Srovnání s jinými výzkumy v ČR i zahraničí
- Závěr a shrnutí

Úvod do tématu

- **SDG 12.3** „Do roku 2030 *snížit v přepočtu na hlavu na polovinu globální plýtvání potravinami* na maloobchodní a spotřebitelské úrovni a snížit ztráty v celém výrobním a zásobovacím procesu, včetně posklizňových ztrát“
- Od 2022 – členské země EU – povinnost reportovat
- Potravinové ztráty („*food losses*“) >> **Food Loss Index** (FLI)
 - Prvovýroba, zpracování a výroba
- Potravinový odpad („*food waste*“) >> **Food Waste Index** (FWI)
 - Maloobchod, restaurace a stravovací služby, domácnosti
- **Food Waste Report Index 2021** (UNEP, 2021)
 - 2019: **931 milionů tun** potravinového odpadu – **61 % domácnosti**, 26 % restaurace a jídelny, 13 % maloobchod

12.3

12 ODPOVĚDNÁ
VÝROBA
A SPOTŘEBA

Měření potravinového odpadu

Přesnost a spolehlivost (***) vysoká, ** střední) metod měření potravinového odpadu navržených Evropskou komisí

Fáze potr. řetězce	Metody pro měření potravinového odpadu					
Prvovýroba	Přímé měření (vážení nebo objemové měření) ***	Dotazníky a rozhovory **	Hmotnostní bilance **	Analýza složení odpadu ***	Koefficienty a výrobní statistiky **	
Zpracování a výroba					Počítání/ skenování **	Deníky**
Maloobchod a distribuce potravin						
Restaurace a stravovací služby						
Domácnosti						

Poznámka: Přímé metody označené zeleně, nepřímé metody modře, žlutě pak přímé i nepřímé metody.

Zdroj: Nováková et al. (2021) – přeloženo.

Parametry výzkumu

- **Potraviny 2022**, CVVM SOÚ AV ČR
- Realizace v rámci **Strategie AV21 – Potraviny pro budoucnost**
- Sběr dat: 14. 7. – 4. 9. 2022
- Osobní dotazování (metoda CAPI)
- **N = 821**, kvótní výběr (pohlaví, věk, vzdělání, kraj, VSO)
- Zaměření výzkumu:
 - Plýtvání potravinami obecně
 - Nákupní a spotřební chování českých domácností
 - Nakupování „křivé“ zeleniny a ovoce
 - Označování trvanlivosti potravin
 - Udržitelné chování jednotlivců a domácností
 - Povědomí o České federaci potravinových bank
 - Postoje české veřejnosti k potravinovému odpadu
- www.cvvm.soc.cas.cz

Výzkum – otázky v dotazníku

PL_127 Vyhodil jste za posledních sedm dní nějaký potravinový odpad? Pokud ano, u každé položky vyberte z nabídky jak často a odhadněte množství v gramech (g) nebo mililitrech (ml). Jedna hrst potravinového odpadu odpovídá přibližně 20g nebo 20 ml. Pokud ne, zvolte variantu 8 „nevyhodil, netýká se“.

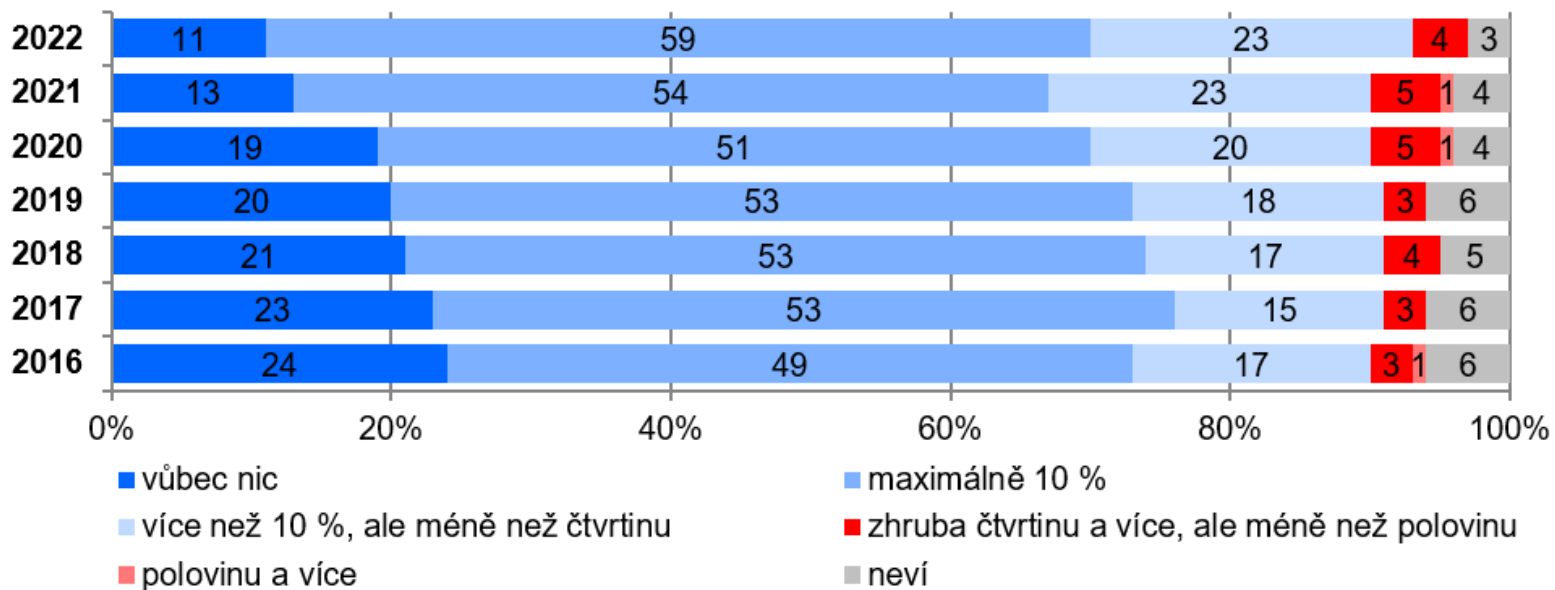
1 – KAŽDÝ DEN – 2 6X TÝDNĚ – 3 5X TÝDNĚ – 4 4X TÝDNĚ – 5 3X TÝDNĚ – 6 2X TÝDNĚ – 7 1X TÝDNĚ – 8 NEVYHODIL, NETÝKÁ SE – 9 NEVÍ

a) čerstvá zelenina	_____	g
b) čerstvé ovoce	_____	g
c) chléb a jiné pečivo	_____	g
d) brambory	_____	g
e) rýže	_____	g
f) luštěniny (čočka, fazole, hrách)	_____	g
g) mléko	_____	ml
h) jogurt	_____	g/ml
i) sýr	_____	g
j) maso	_____	g
k) ryby	_____	g
l) sladké pečivo, cukrovinky	_____	g
m) oleje a tuky	_____	ml
n) hotové pokrmy	_____	g

Výzkum – výsledky – množství

- **Osoba:** 294,24 g/týden ~ **15,30 kg/rok**
- **Domácnost:** 687,04 g/týden ~ **35,73 kg/rok**
- **14 % „nuloví plýtváci“** (N = 115)

Deklarované množství vyhozených potravin v domácnosti (v %)

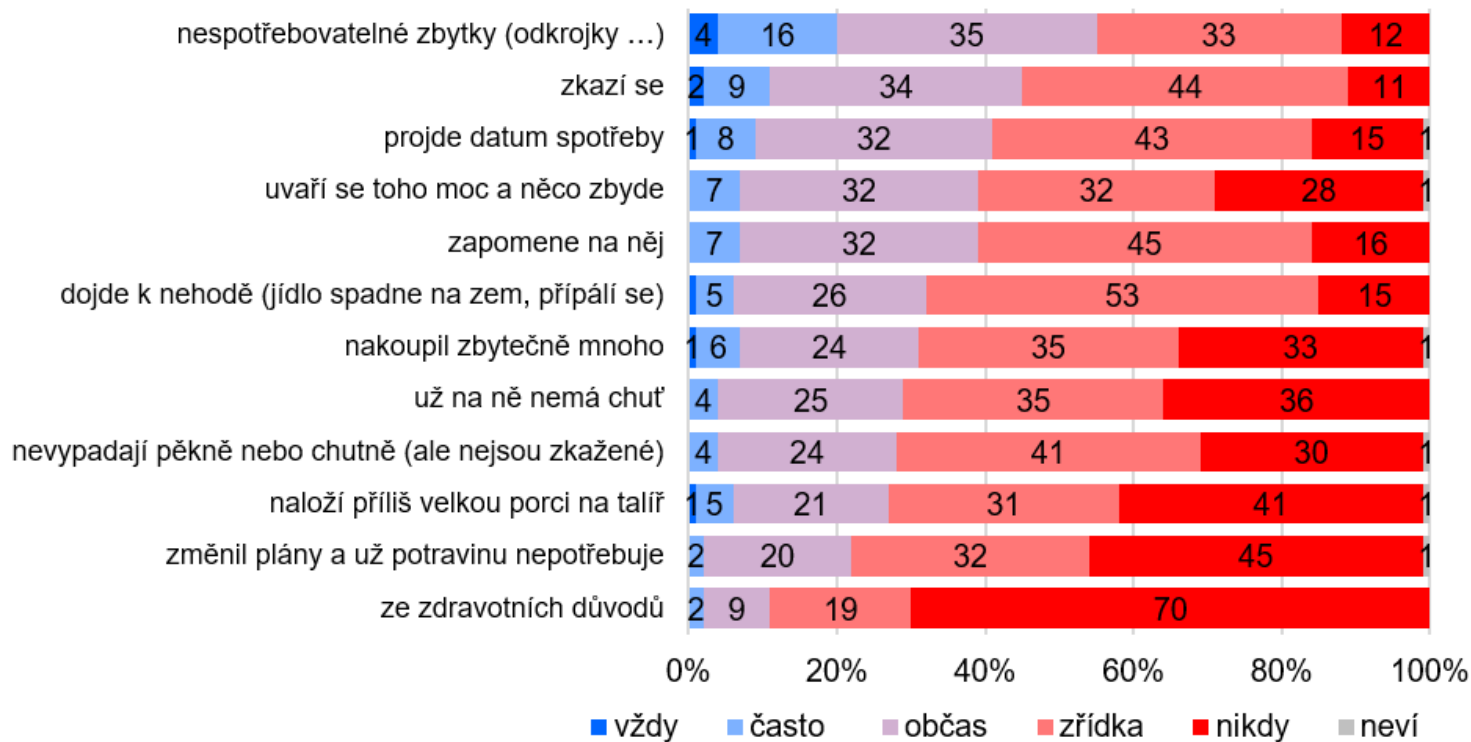
Výzkum – výsledky – druh potraviny

Potravina	Průměr (g/týden)	Průměr (kg/rok)	Neplýtvači (%)
hotové pokrmy	166,5	8,7	37
čerstvé ovoce	144,7	7,5	40
brambory	139,6	7,3	43
chléb a jiné pečivo	138,6	7,2	28
mléčné výrobky	129,9	6,8	44
maso	117,8	6,1	44
sladké pečivo, cukrovinky	96,6	5,0	40
čerstvá zelenina	87,6	4,6	40
ryby	82,5	4,3	47
rýže	80,0	4,2	46
oleje a tuky	65,9	3,4	46
luštěniny	64,4	3,3	47

Zdroj: Potraviny 2022, vlastní výpočty.

Výzkum – výsledky – příčiny plýtvání

Důvody vedoucí k nespotřebování potravin v domácnostech (v %, pouze ti, kteří vyhazují alespoň nějaké množství potravin)

Pozn.: Položky seřazeny sestupně podle součtu odpovědí „vždy“, „často“ a „občas“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviny 14. 7. – 4. 9. 2022, 699 respondentů starších 15 let, kteří uvedli, že vyhodí alespoň malé množství potravin, osobní rozhovor.

Srovnání s jinými výzkumy

ČESKÁ REPUBLIKA

	2019/2020 kg/os/rok	2020/2021 kg/os/rok
ANALÝZA ODPADU	37,4	33,3
DOTAZNÍK	12,3 (~ 33 %)	15,4 (~ 46 %)

Zdroj: Kubíčková et al. (2022)

DENÍKY	kg/os/rok
Vyhnutelný odpad	33,4
Nevyhnutelný odpad	23,7
Celkem	57,1

Zdroj: Nováková et al. (2021)

ITÁLIE

	kg/os/rok
ANALÝZA ODPADU	55,02
DENÍKY	42,55
DOTAZNÍK	17,37 (~ 32 %)

Zdroj: Giordano et al. (2018)

Závěr a shrnutí

- **Domácnosti = největší plýtvачi**
- Nedostatek dat o potravinovém odpadu >> **nutnost kvalitních a spolehlivých dat**
- **Různé metody** pro měření potravinového odpadu
- **Přesnost a spolehlivost** metod se liší
 - Analýza odpadu **NEJVHODNĚJŠÍ**
 - **Dotazníky NEPŘESNÉ** („nevím“, podhodnocení, množství za týden či jednotku)
- Každý by měl začít u sebe, každý krok se počítá.
- **Jděte příkladem!**

DĚKUJI ZA POZORNOST!

radka.hanzlova@soc.cas.cz

STRATEGIEAV21
Špičkový výzkum ve veřejném zájmu

Seznam použitých zdrojů

- Djekic, I., Miloradovic, Z., Djekic, S., & Tomasevic, I. (2019). Household food waste in Serbia – Attitudes, quantities and global warming potential. *Journal of Cleaner Production*, 229, 44–52. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.400>
- Flanagan, A., & Priyadarshini, A. (2021). A study of consumer behaviour towards food-waste in Ireland: Attitudes, quantities and global warming potentials. *Journal of Environmental Management*, 284, 112046. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2021.112046>
- Giordano, C., Piras, S., Boschini, M., & Falasconi, L. (2018). Are questionnaires a reliable method to measure food waste? A pilot study on Italian households. *British Food Journal*, 120. <https://doi.org/10.1108/BFJ-02-2018-0081>
- Kubíčková, L., Veselá, L., Morávková, M., & Syrovátka, P. (2022). *Návrh postupu pro účinnou komunikační kampaň v oblasti redukce plýtvání potravinami v domácnostech*. Dostupné: https://neplytvejpotravinami.mendelu.cz/?page_id=51
- Nováková, P., Hák, T., & Janoušková, S. (2021). An Analysis of Food Waste in Czech Households—A Contribution to the International Reporting Effort. *Foods*, 10(4), 875. <https://doi.org/10.3390/foods10040875>
- United Nations Environment Programme (2021). *Food Waste Index Report 2021*. Nairobi.
- Richter, B. (2017). Knowledge and perception of food waste among German consumers. *Journal of Cleaner Production*, 166, 641–648. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.08.009>
- Výzkumy CVVM Naše společnost (2016–2019), Potraviny 2020, 2021, 2022. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz>
- <https://sdg12hub.org/>